

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—
Poštno-čkovni rač. 10.003.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 2113.

Cene inseratom: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—,
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.—.

Petnajstletnica koroškega plebiscita.

Petnajstletnico koroškega plebiscita so pretekli četrtek v Celovcu obhajali z velikim sijajem. Iz cele dežele je prispele v glavno mesto Koroške kakšnih 6000 heimverovcev in številčno močna zastopstva drugih obrambnih organizacij. Število militantnih udeležencev proslave se je cenilo na 12.000 mož. Prisostvoval je zvezni podkancler, voditelj domovinske fronte knez Starhemberg, ki mu je bilo v spominski dar poklonjeno častno bodalo. Pozdravne brzojave sta poslala državni predsednik Miklas in zvezni kancler dr. Schuschnigg. Glavni govornik je bil deželni glavar general Hülgerth, ki je začel svoj govor z ugotovitvijo: »Doba 15 let nas loči od 10. oktobra 1920, ki je za vedno odločil nedeljenost Koroške in s tem usodo naše dežele.« Konča pa je s pozivom: »10. oktobra je zmagala ideja skupne domovine. Naj bi 15. obletnica tega najvažnejšega spominskega dneva naše dežele k temu pripomogla, da bi v naši lepi koroški deželi zopet oživel duh one dobe.«

Tudi zvezni podkancler knez Starhemberg je ob tej priliki spregovoril. Rekel je med drugim te-le čudne besede na naslov koroških Slovencev: »Pripravljeni smo z vsemi sosedi Avstrije na jugu in na jugo-vzhodu živeti v miru ter v pametni obliki sodelovati za izgraditev Evrope in ohranitev miru. Smatram za pravično, ako se ob tej priliki spomnim onih, ki so pred 15 leti, čeprav priznavajo slovenski jezik za svoj materni jezik, pokazali svojo zvestobo do Avstrije in ki so s svojim glasovanjem doprinesli do tega, da je velik del Koroške ostal avstrijski. Tej slovenski manjšini ni zagotovljena posebna zaščita in posebna briga samo koroške deželne vlade, temveč tudi avstrijske zvezne vlade. Vendar pa pričakujemo od njih in jih prosimo, naj se ne udajo nezdravemu šovinizmu (narodni zagrizenosti). Naj se tudi ne dajo hujskati od ne popolnoma odgovornih elementov. Mi hočemo ohraniti mir. Današnja Avstrija priznava politične in kulturne pravice drugorodne manjšine, toda današnja Avstrija hoče živeti in bo živel ter se bo znala braniti proti vsakemu nasprotniku.«

Nas je 15. obletnica koroškega plebiscita spomnila na težko in skelečano, ker je bil z njim od našega narodnega telesa odrezan ud, ki je naj-

prej začel živeti svoje lastno življenje, vsled česar se Koroška z vso upravičenostjo imenuje zibelka slovenskega rodu. 100.000 ljudi slovenske krvi prebiva onstran Karavank, ki jim je po naravnih zakonih in po mednarodnih pogodbah ustanovljena in zajamčena pravica, da kot narodna manjšina najdejo priznanje in spoštovanje svojega jezika in svoje kulturne samobitnosti. Oni sami to izpovedujejo. Njihovo glasilu »Koroški Slovenec« je o 15. letnici plebiscita med drugim to-le zapisal: »Prebivalstvo spodnje Koroške izpričuje vsak dan od zore do mraka že celih 15 let po svojem jeziku, svoji pesmi in svoji molitvi in vsem svojem delu, in sicer svobodno, da 10. oktober 1920 nikakor in v ničemer ne pomeni menjave narodne pripadnosti.«

Ko premišljamo dejansko stanje slovenske narodne manjšine na Koroškem, je povse pravično in tudi potrebno, da ga vzporedimo z dejanskim stanjem nemške narodne manjšine v Ju-

goslaviji. Nemci v naši državi imajo okoli 30 časopisov in raznih listov, imajo 154 osnovnih šol s 570 oddelki. Na teh šolah poučuje 572 učiteljev. Poleg teh šol imajo Nemci 38 otroških vrtcev z 49 oddelki, 6 meščanskih šol s 24 oddelki in gimnazijo s 4 oddelki. Pred tremi leti je vlada dovolila Nemcem otvoritev zasebnega učiteljskega in dopustila, da na tem učiteljskem področju celo profesorji iz Nemčije. Koliko pa je na slovenskem Koroškem slovenskih šol? Vseh Korošcev je okoli 100.000 in nimajo niti ene slovenske šole. Obstojajo sicer utrakvistične (dvojezične) šole, ki pa so samo ponemčevalnice za našo mladino. Slovenska narodno-zavedna učitelja sta samo dva, vse drugo učiteljstvo je nemško ali nemško-misleče ter odločno nasprotno slovenski vzgoji in slovenski kulturi (prosveti). To vzporejanje kaže, da je nemška manjšina v naši državi v polni meri deležna vseh mednarodno-pravno ji zajamčenih pravic, koroška slovenska narodna manjšina pa ne. Ali je to izvajanje načela: Enaka pravica za vse?! In vendar mora to načelo zmagati. Naša dolžnost je, da mu pripomoremo do zmage.

V NAŠI DRŽAVI.

Dan prve obletnice smrti viteškega kralja Aleksandra I. je bil proslavljen z žalnimi prireditvami 9. oktobra po celi državi. Na Oplenju, kjer počiva kraljevo truplo, je bila ta dan slovesna žalna služba božja, katere se je udeležil kralj Peter II. In cela kraljevska rodbina, ki je položila šopke na kraljev grob in ob grobu molila. V Beogradu samem je bila žalna slovesnost v saborni cerkvi in v katoliški katedrali. Službi božji so prisostvovali kraljevi namestniki in vsi člani vlade. Popoldne 9. oktobra so obiskali Oplenac člani narodne skupščine in sicer okrog 300 poslancev in senatorjev, ki so se mudili v Beogradu. Govorila sta predsednika skupščine in senata. V Zagrebu so odkrili na dan žalostne obletnice spominsko ploščo pred kolodvorom, kjer je počivala na potu v Beograd kista s truplom pokojnega kralja. — Kakor Beograd in Zagreb, je tudi Slovenija dostojno počastila spomin nezabnega kralja in so se vršile posebno ganljive, velike in svečane žalne slovesnosti v Ljubljani ter v Mariboru.

Po ustavi dolženo redno zasedanje narodne skupščine bo otvorjeno dne 20. oktobra. Ob tej priliki bo izvoljeno novo predsedstvo skupščine in posamezni odbori.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Nekrvav preobrat na Grškem. Na zahtevo grških generalov in monarhistov je odstopila Tsaldarisova vlada. Novo vlado je sestavil podpredsednik vlade general Kondilis. Novi ministri so monarhistično usmerjeni in so vzeti iz vrst skrajne desnice. — Takoj po sestavi je imela nova vlada sejo, na kateri je sklenila, da bo prisegla pred parlamentom, ki se je sestel k rednemu jesenskemu zasedanju 10. oktobra. Seja skupščine je sprejela naslednje sklepe: 1. Na Grškem se ukine republikanska vladavinska oblika. 2. Uveljavi se monarhistična ustava iz leta 1911. 3. Plebiscit o monarhiji ali republiki se bo vršil 3. novembra t. l. 4. Dostojnik ministrskega sveta general Kondilis kraljev namestnik ali regent. Dosedanji predsednik grške republike Zaimis je bil takoj odslovljen. Na prestol pozvani bivši grški kralj Jurij je izjavil, da se bo odzval povabilu po plebiscitu dne 3. novembra. Do tega časa ostane v Londonu.

Društvo narodov v Ženevi je sklenilo 10. oktobra kazenske odredbe pro-